

Ú V O D	3
1. O B E C N Ě P R O B L Ě M Y	5
1.1 V Ý C H O V A J A K O C Í L E V Ě D O M Ě P Ů S O B E N Í N A M L Á D Ě Ž	5
1.1.1 P ř e d m ě t p e d a g o g i k y	5
1.1.2 P o j e m s o c i a l i s t i c k ě p e d a g o g i k y	6
1.1.3 V z t a h p e d a g o g i k y k j i n ý m v ě d á m	6
1.1.4 S t r á n k y p e d a g o g i k y a j e j í d i s c i p l í n y	7
1.1.5 Z d r o j e p e d a g o g i k y j a k o v ě d y	8
1.2 M E T O D Y P E D A G O G I C K Ě H O V Ý Z K U M U	8
1.2.1 M e t o d y k o m p l e x n í h o v ý z k u m u	9
1.2.2 M e t o d y l a b o r a t o r n í h o v ý z k u m u	12
2. S P O L E Č E N S K Ě Z Á K L A D Y V Ý C H O V Y	13
2.1 T Ř Í D N Ě H I S T O R I C K Ý R Á Z V Ý C H O V Y	13
2.1.1 V ý c h o v a v p r v o b y t n ě p o s p o l n ě s p o l e č n o s t i	14
2.1.2 V ý c h o v a v o t r o k á ř s k ě s p o l e č n o s t i	14
2.1.3 V ý c h o v a v e f e u d á l n í s p o l e č n o s t i	15
2.1.4 V ý c h o v a v b u r ž o a z n í s p o l e č n o s t i	15
2.2 Z Á K L A D N Í T E N D E N C E N E M A R X I S T I C K Ě P E D A G O G I K Y	16
2.2.1 Z á k l a d n í s m ě r y z h l e d i s k a g n o s e o l o g i c k ě h o	16
2.2.2 H e r b a r t i s m u s a p e d o c e n t r i s m u s	17
2.3 V Ý C H O V A V S O C I A L I S T I C K Ě S P O L E Č N O S T I	18
2.3.1 C í l e s o c i a l i s t i c k ě v ý c h o v y	18
2.3.2 V š e s t r a n n o s t s o c i a l i s t i c k ě v ý c h o v y	19
2.3.3 I n s t i t u c e s e z a m ě ř e n í m k v ý c h o v ě z e m ě d ě l s k ě m l á d ě ž e	21
3. P S Y C H O L O G I C K Ě A S O C I Á L N Í P O D M Í N K Y V Ý C H O V Y O S O B N O S T I Ž Á K A	24
3.1 O S O B N O S T Ž Á K A	24
3.1.1 V l i v y p ů s o b í c í n a r o z v o j o s o b n o s t i	24
3.1.2 N á z o r y n a ú l o h u v l i v ů p ř i f o r m o v á n í o s o b n o s t i	26
3.1.3 Ř e š e n í p r o b l ě m u v y c h o v a t e l n o s t i	29
3.1.4 V z t a h m e z i u č i t e l e m a ž á k e m j a k o f a k t o r o v l i v ň u j í c í r o z v o j ž á k o v y o s o b n o s t i	29
3.2 V Ý C H O V A S T R Á N E K O S O B N O S T I Ž Á K A	31
3.2.1 D u š e v n o č l o v ě k a z h l e d i s k a f y l o g e n e t i c k ě h o	31
3.2.2 R o z v í j e n í t ě l e s n ě s t r á n k y o s o b n o s t i	36
3.3 P O S T O J E Ž Á K Ů	38
3.3.1 S l o ž k y a z n a k y p o s t o j ů	38
3.3.2 H o d n o c e n í p o s t o j ů	39
3.3.3 F o r m o v á n í p o s t o j ů	40

3.4	CHARAKTERISTIKA ŽÁKA	41
3.4.1	Písemné zpracování charakteristiky	41
3.4.2	Osnova charakteristiky žáka	42
4.	KOLEKTIV ŠKOLNÍ TŘÍDY	44
4.1	KOLEKTIV JAKO ČINITEL VÝCHOVY	44
4.1.1	Kolektiv a sociální skupina	45
4.1.2	Formování žákovského kolektivu	46
4.2	PERSPEKTIVNÍ LINIE VE VÝCHOVĚ	48
4.3	NORMY V KOLEKTIVU JAKO VÝCHOVNÍ ČINITEL	49
4.4	TRADICE A FORMOVÁNÍ KOLEKTIVU	52
4.5	ROLE A POZICE ŽÁKA VE VÝCHOVĚ	52
4.5.1	Role žáka v kolektivu	52
4.5.2	Pozice žáka	53
4.5.3	Popularita žáka	55
4.6	VZTAHY MEZI ŽÁKY	56
4.7	PROBLÉM KOMPAKTNOSTI KOLEKTIVU	59
4.7.1	Integrace třídy	59
4.7.2	Polarizace třídy	60
4.8	VEDENÍ KOLEKTIVU	61
4.8.1	Role a pozice vedoucího kolektivu	62
4.8.2	Typy vedení kolektivu	63
4.8.3	Výběr vedoucího	64
4.9	KOMUNIKACE V KOLEKTIVU	66
4.9.1	Komunikace a informace	66
4.9.2	Komunikační síť	69
4.9.3	Činitelé ovlivňující komunikaci	71
4.10	OVLIVŇOVÁNÍ VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ KOLEKTIVU	73
4.11	METODY ŘÍZENÍ ŽÁKOVSKÉHO KOLEKTIVU	73
4.11.1	Metoda přímého řízení	74
4.11.2	Metoda nepřímého řízení	75
4.11.3	Metoda paralelního působení	75
5.	OBSAH VÝCHOVY	76
5.1	ROZVÍJENÍ ROZUMOVÝCH SCHOPNOSTÍ	77
5.2	FORMOVÁNÍ EMOCÍ A CITŮ	78
5.2.1	City a jejich úloha v životě mladého člověka	78
5.2.2	Výchovné důsledky vztahu mezi city	80
5.2.3	Umění jako prostředek výchovy citů u starších žáků	82
5.2.4	Úloha komunikace při formování citů	84
5.2.5	Úloha jazyka při rozvíjení citů	86
5.3	SVĚTONÁZOROVÁ VÝCHOVA	87
5.3.1	Vznik světového názoru	87
5.3.2	Vztah mezi světovým názorem a duševními sférami osobnosti	89
5.3.3	Formování komunistického světového názoru na zemědělské škole	90

5.3.4	Formování komunistického světového názoru v jednotlivých předmětech	92
5.3.5	Formování komunistického světového názoru v mimovýučovací činnosti	94
5.3.6	Metody formování komunistického světového názoru a ateistické výchovy	95
5.4	ESTETICKÁ VÝCHOVA	96
5.4.1	Estetická výchova a estetika	96
5.4.2	Realizace estetické výchovy u starších žáků	99
5.5	MRAVNÍ VÝCHOVA	102
5.5.1	Mravní výchova a etika	102
5.5.2	Úkoly mravní výchovy u starších žáků	104
5.5.3	Výchova kázně	110
5.5.4	Výchova socialistického vlastenectví	129
5.5.5	Výchova socialistického humanismu	139
5.5.6	Problémy sebevýchovy	145
5.6	TĚLESNÁ VÝCHOVA	145
5.6.1	Úkoly tělesné výchovy	146
5.6.2	Tělesná výchova jako dominantní činnost	146
5.6.3	Tělesná výchova jako všeobecný požadavek	147
5.7	PRACOVNÍ VÝCHOVA	150
5.7.1	Úloha práce v životě společnosti	150
5.7.2	Úkoly pracovní výchovy	151
5.7.3	Realizace pracovní výchovy na zemědělských školách	153
5.7.4	Výchova správného poměru ke společenským hodnotám	155
5.8	POLYTECHNICKÁ VÝCHOVA NA ZEMĚDĚLSKÝCH ŠKOLÁCH	157
5.8.1	Úkoly polytechnické výchovy	157
5.8.2	Realizace polytechnické výchovy na zemědělských školách	158
	Z Á S A D Y V Ý C H O V Y	160
6.1	POJEM VÝCHOVNÝCH ZÁSAD A PEDAGOGICKÝCH PRINCIPŮ	160
6.2	ROZBOR VÝCHOVNÝCH ZÁSAD	161
6.2.1	Zásada cílevědomosti	161
6.2.2	Zásada uvědomělosti a aktivity	163
6.2.3	Zásada názornosti	164
6.2.4	Zásada spojení teorie s praxí	166
6.2.5	Zásada přiměřenosti a individuálního přístupu	167
6.2.6	Zásada trvalosti a důslednosti	168
6.2.7	Zásada humanitního přístupu	169
6.2.8	Zásada jednoty osobnosti a kolektivu	170
6.2.9	Zásada hodnocení žákova jednání	171
6.2.10	Zásada jednoty požadavků ve výchovném působení	172
	M E T O D Y V Ý C H O V Y	174
7.1	POJEM VÝCHOVNÝCH METOD	174

	Str.
7.2 KLASIFIKACE METOD VÝCHOVY	174
7.2.1 Metody vysvětlování a přesvědčování	175
7.2.2 Metody ukládání úkolů	179
7.2.3 Metody cvičení	181
7.2.4 Metody schvalování	185
7.2.5 Metody odsuzování	188
8. PROBLÉMY VÝCHOVY V DOBĚ MIMOVYUČOVACÍ	194
8.1 VYMEZENÍ MIMOVYUČOVACÍ ČINNOSTI	194
8.2 ZVLÁŠTNOSTI MIMOVYUČOVACÍ ČINNOSTI	196
8.3 ZÁKLADNÍ DRUHY MIMOTŘÍDNÍ A INTERNÁTNÍ ČINNOSTI	198
8.3.1 Politickovýchovná činnost	198
8.3.2 Vzdělávací a technologická zaměstnání	199
8.3.3 Činnosti technicko-manuální	199
8.3.4 Činnosti se zaměřením estetickým	200
8.3.5 Tělovýchovná činnost	200
8.3.6 Veřejně prospěšná činnost	201
8.4 FORMY MIMOTŘÍDNÍ A INTERNÁTNÍ ČINNOSTI	201
8.4.1 Hromadné podniky	201
8.4.2 Zájmové kroužky	201
8.4.3 Individuální činnosti žáků	202
9. OSOBNOST UČITELE	203
9.1 POŽADAVKY KLADENÉ NA OSOBNOST UČITELE	203
9.1.1 Názory klasiků na osobnost učitele	203
9.1.2 Požadavky kladené na socialistického učitele	205
9.2 AUTORITA UČITELE	207
9.3 TYPOLOGIE UČITELOVY OSOBNOSTI	208
9.3.1 Typy z hlediska činnosti vyšší nervové soustavy	209
9.3.2 Typy z hlediska převahy určité oblasti duševna	209
9.3.3 Typy z hlediska relace "učitel - žák - látka"	210
9.3.4 Typy podle průběhu vertikální komunikace	212
9.4 PEDAGOGICKÝ KOLEKTIV	213
DOSLOV	216
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	217
SEZNAM SCHÉM A TABULEK	220

